

Sygn. akt. I ACa 471/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie Wydział I Cywilny w składzie:

<i>Przewodniczący</i>	<i>SSA Andrzej Palacz (spraw.)</i>
<i>Sędziowie:</i>	<i>SA Marek Klimczak</i> <i>SA Anna Pelc</i>
<i>Protokolant:</i>	<i>st.sekr.sądowy Cecylia Solecka</i>

po rozpoznaniu w dniu 24 stycznia 2013 r. na rozprawie

sprawy z powództwa **K. B.**

przeciwko (...) **SA w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego (...) SA w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie

z dnia 16 kwietnia 2012 r., sygn. akt I C 1336/11

I. **o d d a l a** apelację,

II. **z a s ą d z a** od pozwanego (...) SA

w W. na rzecz powódki K. B. kwotę 2700 zł

(dwa tysiące siedemset) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Powódka K. B. - Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Dębicy wnosila o zasądzenie od pozwanych (...) S.A. z siedzibą w W. oraz (...) S.A. z siedzibą w S. kwoty 130.750,15 zł wraz z ustawowymi odsetkami za zwłokę w płatności: od kwoty 129.871,15 zł od dnia 3 sierpnia 2011r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 879 zł od dnia 31 sierpnia 2011r. do dnia zapłaty, a także o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu żądania powódka wskazała, iż w związku z obowiązkowym ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej komorników z tytułu wykonywania zawodu komornika sądowego podlegała ubezpieczeniu w okresie od dnia 3 grudnia 2002r. do dnia 2 grudnia 2003r. u pozwanego (...) S.A., zaś w kolejnym okresie od dnia 3 grudnia 2003r. do dnia 2 grudnia 2004r. u pozwanego (...) S.A., dalej od 1 stycznia 2004r. do dnia 28 lutego 2005r. u pozwanego (...)

S.A., co rodzi odpowiedzialność pozwanych z tytułu zaistniałej szkody, wywołanej zdarzeniem losowym polegającym na przysądzeniu prawa wieczystego użytkowania na rzecz poszkodowanego B. K. w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym przez powódkę. Powódka dokonała wyrównania szkody, jaką poniósł nabywca w związku z kosztami demontażu części hali wykraczającej poza nabytą działkę i jej dobudowy na nabytej działce. Jako dzień powstania szkody powódka wskazywała datę prawomocności postanowienia o przysądzeniu prawa wieczystego użytkowania na rzecz B. K., tj. dzień 24 grudnia 2004r., powołując się w tym względzie na stanowisko Sąd Okręgowy w Rzeszowie w sprawie, w której wyrokiem z dnia 20 czerwca 2011 roku (sygn. akt I C 417/10) Sąd ten m.in. zasądził od K. B., jako Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Dębicy na rzecz B. K. kwotę główną 102.575,53 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 21 czerwca 2011r. do dnia zapłaty oraz kwoty: 10.224 zł tytułem opłat, 6.483,56 zł tytułem wydatków, 9.017 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego, a ponadto nakazał ściągnąć od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowy w Rzeszowie kwotę 879 zł tytułem uzupełnienia opłaty od pozwu, co łącznie dają kwotę dochodzonej w przedmiotowej sprawie należności głównej.

Powódka z uwagi na stanowisko (...) S.A. odmawiające dokonania likwidacji szkody ze względu na twierdzenie, iż do powstania szkody doszło w sierpniu 2003r. na skutek sporządzenia operatu szacunkowego, swoje roszczenie skierowała jednocześnie przeciwko (...) S.A., jako ubezpieczyciela powódki w tym okresie czasu.

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) S.A. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego (...) S.A. kosztów procesu według norm przepisanych. W ocenie pozwanego jest on wolny od jakiegokolwiek odpowiedzialności, ponieważ zgodnie z wyżej przywołanym stanowiskiem Sądu Okręgowy w Rzeszowie, do powstania szkody doszło poza okresem ochrony ubezpieczeniowej u pozwanego, tj. w dacie 24 grudnia 2004r.

Pozwany (...) S.A. zajmując stanowisko procesowe na rozprawie w dniu 8 lutego 2012r. wniósł o oddalenie powództwa, argumentując, iż do powstania szkody nie doszło z chwilą przysądzenia prawa wieczystego użytkowania, lecz w roku 2003, kiedy doszło do licytacji i przybicia nabycia tego prawa. Ponadto, pozwany podnosił zarzut przedawnienia roszczenia, niezależnie czy trzyletni okres przedawnienia liczony będzie od 2003r., czy też od 2004r., skoro do zgłoszenia szkody doszło w roku 2008.

Wyrokiem z dnia 16 kwietnia 2012r. Sąd Okręgowy w Rzeszowie zasądził od pozwanego (...) SA w W. na rzecz powódki kwotę 130.750 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 129.871,15 zł od dnia 3 sierpnia 2011r. i od kwoty 879 zł od dnia 31 sierpnia 2011r. do dnia zapłaty, zasądził na rzecz powódki od pozwanego (...) SA kwotę 10.138 zł tytułem zwrotu kosztów, w tym kwotę 6.538 zł tytułem zwrotu opłaty sądowej oraz kwotę 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, oddalił powództwo przeciwko (...) SA z siedzibą w S. i zasądził od powódki na rzecz pozwanego (...) SA z siedzibą w S. kwotę 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W oparciu o zgromadzony materiał dowodowy Sąd Okręgowy ustalił, że działalność zawodowa powódki była objęta obowiązkowym ubezpieczeniem z tytułu odpowiedzialności cywilnej komorników, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 2003r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej komorników sądowych (Dz.U. Nr 232, poz. 2326) za okres od dnia 3 grudnia 2003r. do dnia 2 grudnia 2004r. u pozwanego (...) S.A., zaś od dnia 1 stycznia 2004r. do dnia 28 lutego 2005r. u pozwanego (...) S.A. Każda z tych umów udzielała ochrony ubezpieczeniowej powódce, co do zdarzeń ubezpieczeniowych powstałych w okresie objętym umową.

Wyrok Sądu Okręgowy w Rzeszowie z dnia 20 czerwca 2011r. (sygn. akt I C 417/10) przesądził, iż powódka ponosi odpowiedzialność za szkodę powstałą w skutek zaniechania obowiązków nałożonych na nią, jako komornika sądowego, w konsekwencji czego doszło do wprowadzenia w błąd nabywcy prawa wieczystego użytkowania działki nr (...) poł. w D. poprzez wskazanie, że licytacja dotyczyła działki zabudowanej halą o pow. 439,5 m, skutkiem czego było powstanie szkody nabywcy tego prawa B. K., dla którego wysokość tej szkody wyniosła 102.575,63 zł (łączna wartość robót budowlanych i instancyjnych związanych z przebudową wiaty stalowej).

Sporządzenie operatu szacunkowego przedmiotu licytacji dokonane zostało w dniu 18 sierpnia 2003r. przez biegłego powołanego w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym przez powódkę, zaś prawomocne przysądzenie prawa wieczystego użytkowania działki (...) poł. w D., obj. Kw nr (...) na rzecz B. K. nastąpiło w dniu 24 grudnia 2004r.

Faktem wiążącym Sąd Okręgowy w przedmiotowej sprawie, jest także to, iż na mocy wyroku z dnia 20 czerwca 2011r. Sądu Okręgowego w Rzeszowie K. B., jako Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Dębicy, zobowiązana została do pokrycia szkody na rzecz B. K. poprzez zapłatę kwoty głównej odszkodowania w wysokości 102.575,63 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 21 czerwca 2011r. do dnia zapłaty oraz kwoty: 10.224 zł tytułem opłat, 6.483,56 zł tytułem wydatków, 9.017 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego, które uiszczone zostały przez powódkę w całości w dniu 2 sierpnia 2011r., a ponadto została zobowiązana do zapłaty na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Rzeszowie kwotę 879 zł tytułem uzupełnienia opłaty od pozwu, które powódka uiszczyła w dniu 30 sierpnia 2011r.

W dniu 9 stycznia 2008 roku powódka dokonała zgłoszenia szkody w (...) S.A., zaś w dniu 4 marca 2008 roku w (...) S.A. Żaden z pozwanych nie dokonał wypłaty odszkodowania, powołując się na brak odpowiedzialności w okresie obowiązywania zawartych umów ubezpieczenia. Żaden z pozwanych zawiadamiany o toczącej się sprawie z powództwa B. K. przeciwko K. B. - Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w D. o zapłatę odszkodowania, nie zgłosił się do udziału w postępowaniu.

Sporną kwestię między stronami, kiedy doszło do powstania szkody, Sąd Okręgowy rozstrzygnął przyjmując, że datą powstania szkody był dzień prawomocności przysądzenia prawa użytkowania wieczystego na rzecz nabywcy B. K., tj. dzień 24 grudnia 2004r., a więc okres pozostawiania powódki w stosunku ubezpieczeniowym z pozwanym (...) S.A. Tym samym brak było podstaw faktycznych do przypisania odpowiedzialności ubezpieczeniowej pozwanemu (...) S.A.

Ponadto Sąd Okręgowy nie uznał zasadności podnoszonego przez pozwanego (...) S.A. zarzutu przedawnienia roszczenia, uznając, iż początek biegu terminu przedawnienia roszczeń ubezpieczonego od odpowiedzialności cywilnej przeciwko ubezpieczycielowi rozpoczyna się w dniu, w którym ubezpieczony mógł najwcześniej (art. 120 § 1 kc) realizować swoje uprawnienia z umowy ubezpieczenia; najpóźniej jest to dzień ogłoszenia wyroku, z którego wyniknęła odpowiedzialność ubezpieczonego objęta jego ubezpieczeniem OC. Zgodnie z art. 819 § 3 kpc w wypadku ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej roszczenie poszkodowanego do ubezpieczyciela o odszkodowanie lub zadośćuczynienie przedawnia się z upływem terminu przewidzianego dla tego roszczenia w przepisach o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym lub wynikłą z niewykonania bądź nienależytego wykonania zobowiązania. Ten zaś, według ustalonego stanu faktów przez Sąd Okręgowy w sprawie sygn. akt I C 417/11, zgodnie z art. 442¹ kc nie nastąpił.

Z tych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 805 § 1 i § 2 kc, art. 822 § 1 kc, art. 9 i art. 9 a ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych oraz § 2 Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 2003r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej komorników sądowych, w zakresie odsetek ustawowych na podstawie art. 481 § 1 i § 2 kc – uwzględnił powództwo wobec pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W.. Wymagalność poszczególnych kwot należności wynikała z dat spełnienia przez powódkę swojego zobowiązania wobec poszkodowanego. Kwestia wymagalności nie budziła zastrzeżeń pozwanego.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany (...) SA co do pkt. I i II.

Pozwany zarzucił naruszenie art. 819 § 1 i 2 kc w zw. z art. 5 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz zmianie niektórych innych ustaw, poprzez przyjęcie, iż roszczenie powódki nie uległo przedawnieniu, zaś bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym został ogłoszony wyrok Sądu Okręgowego zobowiązujący powódkę do naprawienia szkody, a nie od daty zaistnienia zdarzenia wyrządzającego szkodę.

Zdaniem pozwanego, przepis z art. 819 § 2 kc w brzmieniu obowiązującym przed zmianą kodeksu cywilnego w tym zakresie, przewidywał, że bieg przedawnienia roszczenia o świadczenie do zakładu ubezpieczeń rozpoczyna się w dniu,

w którym nastąpiło zdarzenie objęte ubezpieczeniem. W tej sytuacji, skoro datą zdarzenia wyrządzającego szkodę był dzień 24 grudnia 2004r., a obecne roszczenie ubezpieczającego zostało wniesione w dniu 12 października 2011r., to należy przyjąć, że nastąpiło to upływie trzyletniego terminu przedawnienia.

Mając powyższe na uwadze pozwany wniósł o „uchylenie” (winno być zmianę) zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zwrot kosztów postępowania za I i II instancję.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

W myśl art. 819 § 1 kc, roszczenia z umowy ubezpieczenia przedawniają się z upływem lat trzech.

W oparciu o art. 819 § 2 kc, w brzmieniu sprzed dnia 10 sierpnia 2007r., bieg przedawnienia roszczenia o świadczenie do zakładu ubezpieczeń rozpoczyna się w dniu, w którym nastąpiło zdarzenie objęte ubezpieczeniem.

Zgodnie z ogólnym uregulowaniem, bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne (art. 120 § 1 kc).

W razie konieczności zastosowania art. 819 § 2 kc, początek biegu terminu przedawnienia roszczeń ubezpieczonego od odpowiedzialności cywilnej przeciwko ubezpieczycielowi rozpoczyna się w dniu, w którym ubezpieczony mógł najwcześniej (art. 120 § 1 kc) realizować swoje uprawnienia z umowy ubezpieczenia; najpóźniej jest to dzień ogłoszenia wyroku, z którego wyniknęła odpowiedzialność ubezpieczonego objęta jego ubezpieczeniem OC.

Natomiast wymagalność roszczenia z umowy ubezpieczenia należy rozumieć jako stan, w którym ubezpieczony wierzyciel ma prawną, co powinno się odczytywać jako też rzeczywistą możliwość, żądania zaspokojenia przysługującej mu wierzytelności o wypłatę świadczenia od dłużnika (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15.10.2009r., sygn. akt I CSK 59/09, Lex nr 584723).

Przekładając powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy przyjąć, iż nie jest przedawnione roszczenie powódki, dochodzone w ramach umowy ubezpieczenia zawartej pomiędzy nią, a pozwanym (...) SA w W..

Należy przede wszystkim zauważyć, że powódka jako sprawca szkody została zobowiązana do jej naprawienia dopiero wyrokiem Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 20 czerwca 2011r. (sygn. akt I C 417/10). Dopiero więc z tą datą powódka została uznana za osobę odpowiedzialną za powstanie szkody i dopiero wówczas została określona wartość tej szkody.

Decydująca zatem dla powstania roszczenia powódki względem ubezpieczyciela (...) SA w W. nie jest data wyrządzenia szkody B. K., tj. 24 grudnia 2004r., tylko data uznania odpowiedzialności powódki w powołanym powyżej wyroku z dnia 20 czerwca 2011r.

Z tych też względów zdarzeniem ze stosunku ubezpieczenia pomiędzy powódką a pozwanym (...) SA w W. - o którym mowa w art. 819 § 2 kc - jest właśnie data wyroku zasądzającego od powódki (sprawcy szkody) odszkodowania na rzecz poszkodowanego.

Nie ma zatem racji skarżący twierdząc, że trzyletni termin przedawnienia roszczenia wobec zakładu ubezpieczeń rozpoczyna swój bieg od dnia zaistnienia zdarzenia wywołującego szkodę, tj. od dnia 24 grudnia 2004r. Taka interpretacja art. 819 § 2 kc prowadziłaby bowiem do wypaczenia istoty ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej i byłaby sprzeczna z regułami rozsądnego rozumowania oraz elementarnym poczuciem sprawiedliwości. Powyższe stanowisko pozwanego przyjęte w niniejszej sprawie nie może przecież prowadzić do sytuacji, w której roszczenie o świadczenie pieniężne wierzyciela (powódki) wobec zakładu ubezpieczeń przedawnia się, zanim stanie się ono wymagalne w stosunku do dłużnika (poszkodowanego B. K.), a nawet zanim wierzyciel poweźmie wiadomość o powstaniu roszczenia, istnieniu samej szkody i jej wysokości.

Tym samym, skoro powódka jako ubezpieczona mogła najwcześniej realizować swoje uprawnienia z umowy ubezpieczenia po ustaleniu jej odpowiedzialności za szkodę i określeniu wysokości szkody, tj. 20 czerwca 2011r., to dopiero od tej daty rozpoczął bieg termin przedawnienia jej roszczenia względem zakładu ubezpieczeń.

Niezależnie od powyższej argumentacji należy przytoczyć pogląd Sądu Najwyższego zawarty w wyroku z dnia 15 października 2009r. (sygn. akt I CSK 59/09), który w analogicznej sprawie stwierdził, że zarzucenie przedawnienia takiego roszczenia, podniesione przez ubezpieczyciela stanowiłoby stałe nadużywanie przez niego wykonywania jego prawa, poddając w wątpliwość zasadność takiego prawa. Nie jest to już zatem problem tylko wykonywania określonego prawa podmiotowego i jego nadużycia (art. 5 kc), ale w ogóle jego występowania w systemie prawnym.

Z tych też względów Sąd Apelacyjny w pełni podziela ustalenia i stanowisko Sądu Okręgowego, także co do bezzasadności zarzutu przedawnienia.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwanego jako bezzasadną na mocy art. 385 kpc (pkt I sentencji wyroku), zaś o kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 108 § 1 kpc w zw. z art. 98 kpc (pkt II).